
Refah Devleti Yoksullara Fayda Sağlar mı?*

— ◆ —

Tyler Cowen**

I. Giriş

Refah devleti, yoksullara fayda sağlar mı? Aslında şaşırtıcı ölçüde basit olan bu soru, genellikle büyük ihtilaflara sebep olur. Refah devletinin savunucuları, bu soruya hemen “evet” cevabını verirken, onu eleştirenler kaybedilenlerin kazanılanlardan daha fazla olduğunu iddia eder. Bu eleştirilerin en dikkate değer olanı, Charles Murray’nin refah devletinin belirtilen hedeflerine ulaşmada başarısız olduğunu ileri sürdüğü eseri *Losing Ground*¹dur.

Bu tartışmadaki her iki görüşü de, burada yeniden değerlendirmeye çalışışacağım. “Refah devleti” derken; gelirin, doğrudan yeniden dağıtım vasıtasıyla yoksullara yardım etmeyi amaçlayan para transferi programlarını kastediyorum. Bu, genel ekonomi siyasasını, tekelliliğe karşı yürütülen uygulama-

* "Does the Welfare State Help the Poor", *Social Philosophy and Policy*, October 2000.

** İktisat profesörü. George Mason Üniversitesi.

¹ Refah devletinin ahlâkî temeli Robert Nozick tarafından, *Anarchy, State and Utopia* (Basic Books, New York, 1974) adlı eserde ve David Schmidtz tarafından, *Good in Social Welfare and Individual Responsibility* (Cambridge University Press, Cambridge, 1998) adlı eserde eleştirilir. Schmidtz ayrıca refah devletinin yoksullara yarar sağlayıp sağlamadığını da sorgular. Bu felsefi tartışmanın diğer tarafında ise John Rawls, Michael Walzer, Robert E. Goodin, Ronald Dworkin ve Shelly Kagan gibi daha pek çok refah devletinin müdafileri bulunmaktadır.

ları, gönüllü askerliği ve yoksulların içinde bulunduğu refah düzeyini etkileyen daha pek çok siyasa dışarıda bırakır.

İlk olarak, refah devletinin yoksullara ne kadar para transferinde bulunduğu bakacağım, ki bu rakam servet stokuna nazaran oldukça küçük bir miktardır. Elbette bu durum, hem refah devletinin sağladığı yararları hem de sebep olduğu maliyetleri sınırlar. Daha sonra refah devletinin, yoksulların zararına olduğu yönündeki, geleneksel muhafazakâr argümanı doğrulayan ampirik göstergeler üzerinde duracağım. Genel olarak kanıtlar, Charles Murray ve refah devletini eleştiren diğer bazı yazarların iddialarının aksine, hâlihazırda yardım alan kişilerin para transferinden fayda sağladıklarını gösterir. Yine de refah devletinin gelecek nesillerin ve yabancı vatandaşların menfaatlerine zarar verdiği görünüyor; dolayısıyla, bu anlamda refah devleti genel olarak yoksullara fayda sağlamaz.

Bu sebeple, refah devleti hakkında yapılan tartışmanın yeniden şekillendirilmesi gerekir. Ortak felsefi görüş, belli bir kişiyi değil de genel yararı gözetme düşüncesinin, ihtiyaç içinde olan insanlara yardım etme yükümlülüğü yaratmak suretiyle, refah devletini haklı gösterdiğini iddia eder. Eğer toplumun yararına olan sonuçlar önemliyse ve bütün insanların toplumsal refah fonksiyonu içinde eşit sayılması gerekiyorsa, yoksullara karşı, refah devleti vasıtasıyla yerine getirilen yükümlülüklerimiz oldukça fazla olacaktır. Buna karşın, bütün bireylerin menfaatleri göz önüne alındığında, ben belli bir bireyi değil, genel yararı dikkate alma düşüncesinin refah devletine *karşı* olmasının daha muhtemel olduğunu ileri sürüyorum; zira refah devleti, gelecek nesillerin ve yabancı vatandaşların talepleri üzerinde belirli bir grubun –şu anda o ülkede yaşayan yerli vatandaşların- taleplerine öncelik verilmesine dayanır. Bu çalışma boyunca Amerika örneği üzerinde duracağım, ancak temel argümanlar refah devletine sahip olan bütün modern kapitalist ekonomiler için genelleştirilebilir.

II. Refah Devleti Geliri Ne Ölçüde Yeniden Dağıtır?

Gelişmiş batı demokrasilerinde, devlet harcamalarının çoğu, zenginlerden fakirlere doğru vergi hareketi/akışı yaratmaktan ziyade, vergilerle toplanan paraları dönüştürür. Bu harcamalar ve bunlarla ilgili programlar, vergiler ve devlet yardımı aracılığıyla bireysel davranışı biraz etkiler ama bu programların pek çoğu net serveti yoksullara yeniden dağıtmaz. Doğrudan fakirliği ortadan kaldırmaya yönelik yürütülen programlar, devlet harcamalarının yalnızca %8'ine tekabül eder; bu rakam eğer Medicaid'i* dahil edersek %14'e çıkar.

* 1960 yılında Başkan Johnson'un "Yoksullukla Savaş" programıyla başlatılan, yoksullara yönelik sağlık ve bakım yardımı (ç.n.).

Diğer bir tahmin de, Birleşik Devletler'in fakirliği ortadan kaldırmaya yönelik yaptığı harcamaların 1992 yılında GSMH'nin kabaca%14'ünü kapsadığıdır.²

Birleşik Devletler Sosyal Güvenlik Sistemi'nin net etkisi karmaşıktır ve bu çalışmada bu etkiyi refah devletinin bir parçası olarak ele almıyorum. Her durumda yeniden dağıtım uygulamalarının çoğunluğu *doğrudan* yoksullara yönelik olmaktan ziyade nesiller arasında gerçekleşir. Sistem ilk kuşakların kazanç elde edip, bununla eşdeğer bir vergi ödememelerine dayandığı için, önceki nesiller (şimdiki yaşlılar) en büyük avantajı sağlar, sonraki nesillerse gittikçe daha düşük yarar elde eder. Daha genel anlamda, kazançlar bireylerin sisteme kazandırdıklarına bağlıdır. Ücretlere uygulanan verginin 76.200 dolar da kaldığını, yoksulların çalışmaya (dolayısıyla ekonomiye katkıda bulunmaya) daha erken yaşta başladığını ve daha erken yaşta öldüklerini, böylece getirilerini azalttıklarını göz önüne aldığımızda, sosyal güvenlik pek çok bakımdan gerileyen (regressive) niteliktedir.³

En geniş kapsamlı ve pahalı hükümet programları yoksullardan ziyade zenginlere veya orta sınıfa fayda sağlar. Christopher Jenks, 1980 yılında, açıkça, sosyal refah adına yapılan harcamaların yalnızca beşte birinin yoksullara ulaştığını tahmin eder. Yüksek ve ortaöğretime yapılan yardımlar çoğunlukla üst orta sınıfı hedef alır. Kamu mallarının gerçek değeri, bölgesel vergi harcamalarına nazaran zengin toplumlarda daha büyüktür. Sağlık yardımlarının çoğu, ülke ortalamasına göre daha varlıklı olan yaşlılara fayda sağlar. Bütün bu unsurlar göz önüne alındığında, bizim vergi sistemimiz, çok küçük oranda artan oranlıdır ve satış vergileri gibi pek çok vergi, azalan oranlı bir niteliğe sahiptir. Süte yapılan fiyat destekleri, çoğu tarife ve kolektif refah, Amerikan hükümeti tarafından yasalaştırılan pek çok regresif siyasadandır yalnızca birkaçıdır.⁴

Tam anlamıyla bir transfer ödemesini temsil eder hâle gelen Amerikan refah programı, Clinton dönemi refah reformları öncesinde adlandırıldığı gibi

² Yüzde yedi bilgisi için bkz. Rebecca Blank, *It Takes a Nation: A New Agenda for Fighting Poverty* (Princeton University Press, Princeton, 1997, s. 83). Yüzde dört bilgisi için bkz. Amerikan refah devleti ve boyutları hakkında yapılmış en iyi ampirik araştırmayı sunan Sar A. Levitan, Garth L. Mangum ve Stephen L. Mangum, *Programs in Aid of the Poor* (John Hopkins Press, Baltimore, 1998, s.41). Bu çalışmalar, yaygın olarak kabul edilen ve en iyi şekilde tanıtılan tahminlerdir. Bu tahminlerin yapıldığı zamandan bu yana refah devletinin boyutunda belirgin bir genişleme yaşanmadı, hattâ bazı açılardan bir daralma da söz konusudur.

³ Hâli vakti yerinde olan pek çok yaşlı insana para yardımında bulunan Medicare'i (yaşlılar için devletin uyguladığı sağlık sigortası) de refah devleti içine dahil etmiyorum.

⁴ Christopher Jenks, *Rethinking Social Policy: Race, Poverty and the Underclass* (Harvard University Press, Cambridge, 1997, s. 76).

AFDC (Aid to Families to Dependent Children) yani, bakmakla yükümlü oldukları çocukları olan ailelere yardım şeklindeydi. 1935 yılında uygulamaya konan AFDC, belirli bir gelir seviyesinin altındaki ailelere ek gelir yardımı sağladı. AFDC, şu anda uygulamaya konan refah programlarını finanse etmelerine yardımcı olmak için eyaletlere büyük ödenekler tahsis eden İhtiyaçlı Ailelere Geçici Yardım (TANF-Temporary Assistance for Needy Families) hâline geldi. Federal TANF harcamaları, 2002 yılında yıllık 16.4 milyar dolar tutarındaydı, başka bir ifadeyle, 1999 yılı gayrisafi yurtiçi hâsılanın %1'inden az bir rakamı kapsıyordu.⁵

Aynı yardım da bu toplama eklenir ancak bu, karşı karşıya olduğumuz durumu resmi önemli ölçüde değiştirmez. Meselâ, gıda yardımları programının, yıllık 21 milyar dolar civarında bir maliyeti vardır, ki bu rakam TANF harcamalarından biraz fazladır.

Buradaki nokta oldukça basittir. Her yıl, refah devleti toplam servetin *çok* küçük bir miktarını yeniden dağıtır. Bu durum, Avrupa'daki çok daha kapsamlı olan refah devletleri için de geçerlidir.

Konuyla ilgili bazı göstergelere biraz daha yakından bakalım. Hükümet harcamalarının gayrisafi yurtiçi hâsılanın yüzde ellisini oluşturduğu bir ekonomiyi düşünün. En cömert tahminle, bu harcamaların beşte biri yoksullara net servet transferi olarak kullanılır. Dolayısıyla, söz konusu yıl içinde, net olarak gayrisafi yurt içi hâsılanın yüzde onu yeniden dağıtılır. Ama, eşitlikçiliğin boyutu üzerinde duruyorsak, burada sorulması gereken soru toplam servet stokunun ne kadarının transfer edildiğidir. Tipik gelişme hızları göz önüne alındığında, millî servet stoku yıllık üretimden makul bir biçimde yirmi veya otuz kat fazla olabilir. Oldukça ılımlı bir tahminde bulunmak adına hadi buna yirmi kat diyelim.

Bu rakamlar ışığında, net olarak satılabilir millî servet stokunun yüzde birinin yarısı yoksullara yeniden dağıtılır. Fakat, yeniden dağıtımın gerçek boyutunun daha az olduğu iddia edilir, zira gerçek bir servet stoku millî gelir istatistiklerinde belirtilen satılabilir mallardan daha fazlasını kapsar. Her ne kadar sahip olunan pek çok mal/varlık, bireysel refaha büyük katkılar sağlasa da, bunların piyasa değeri çok küçük orandadır veya hiç yoktur. Bunlar, oldukça ucuz bir maliyetle ulaşılabilen insan sermayesi, boş zamanın değeri, kişinin evliliğinin ve arkadaşlarının değeri, insanoğlunun zihinsel ve kültürel mirası gibi çoğunun kamusal alana dahil olduğu varlıklardır. Genel olarak bu

⁵ Bkz. Levitan, Mangum ve Mangum, *ibid*, s.80.

“mallar”, refah politikasıyla yeniden dağıtılmaz. Maddi servet stokuna nispeten, bu mallara bilimsel olarak değer biçmek zordur. Fakat, bu malların maddi servet stokuyla eşit değerde olduğunu varsayarsak, hesaplar/tahminler belirli bir yıl içinde toplam servet stokunun yüzde birinin çeyreğinin yeniden dağıtıldığını ortaya koyar. Bu rakam, nispeten cömert bir refah devleti için geçerlidir; Birleşik Devletler’de mevcut olandan çok daha cömert.

Elbette, daha az ılımlı tahminler bu rakamı büyük oranda aşağı çekebilir. Eğer sermaye stoku, otuz yıllık bir üretim değerindeyse ve net yeniden dağıtım, gayrisafı yurtiçi hâsılanın (yüzde onu yerine) sadece yüzde beşini kapsıyorsa, her yıl toplam servet stokunun yalnızca yüzde birinin oniki de birini yeniden dağıtırız.

Eşitlik yanlıları, ortaya konan bu rakamları büyük bir hayal kırıklığı olarak değerlendirebilir ama ben bu konuyu farklı bir açıdan ele alıyorum. Eşitlik taraftarları, refah devletinin klâsik ve modern liberaller arasında, inanılandan daha küçük bir felsefi farklılığı temsil ettiğini gösterirler. İyi ya da kötü, refah devleti mevcut toplama kıyasla servetin yeniden dağıtımını için yaygın bir tetikleyici güç değildir. Kendini eşitlikçi olarak adlandıran insanların, etraflıca incelendiğimizde çok da eşitlikçi olmadıkları görülür. Gerçekte, eleştiride bulunanların çok azı kullandıkları retoriğe bakılmaksızın mülkiyet haklarını bütünüyle masaya yatırmayı arzu eder. Buna karşı mevcut alternatif, oldukça ılımlı bir yeniden dağıtım veya yeniden dağıtımın hiç olmamasını içerir. Dolayısıyla, tam veya bütünüyle eşitlikçi bir yeniden dağıtım, basitçe gündemde bulunmaz.

III. Refah Devletinin Yoksullar İçin Maliyeti Nedir?

Bu rakamlar göz önüne alındığında, refah devletinin toplam para miktarı olarak yoksullara çok az kazanç sağladığını söylemek doğru olacaktır. (Tabii ki, tek bir yoksul birey için çok küçük bir miktar bile hayatında büyük farklılık yaratacaktır). Bununla birlikte, bazı eleştiriler daha da ileri giderek refah devletinin yoksulların durumunu iyice kötüleştirdiğini iddia eder. En dikkat çekici olarak Charles Murray, çalışması *Losing Ground*’da, artan refah harcamalarının yoksulluğun büyümesine ve toplumsal şartların kötüleşmesine yol açtığı bir dünyayı tasvir eder.⁶

Refah devletine yönelik yapılan bu eleştiri, analitik bir gerilimi de içinde barındırır. Muhafazakârlar ve liberaller, neo-klâsik ve Chicago Okulu’nun ik-

⁶ Bkz. Charles Murray, *Losing Ground: American Social Policy 1950-1980* (Basic Books, New York, onuncu yildönümü sayısı, 1994 [1984]).

tisadî teorilerinin ışığında pek çok konu üzerinde tartışılır. Bu yaklaşımlara göre, bu tip ödüller bireyleri “farksızlık/kayıtsızlık eğrisine” kaydırır, sınıf içi uygulamalarda kanıtlandığı gibi, nakit para yardımı her zaman bireylerin içinde buldukları durumu iyileştirir. Dersi veren hocanın siyasî anlamda ikna etme gücü ne olursa olsun, bu, mikro-ekonomide orta düzey bir dersin temel konusudur. Ayrıca, bu ödüle bağlı belli koşulların olup olmadığı önemli değildir. Bugün bireyler çok fazla seçeneğe sahiptir. Şartlar çok zorlayıcı olduğunda veya hoş gitmediğinde, insanlar verilen parayı reddedebilir.

Refah ödemelerine sıra geldiğinde, eleştiriler genellikle bu argümanı göz ardı eder. Nakit para ödemeleri, ailelerin dağılması, öz saygının yok olması ve refah bağımlılığı yıkıcı kültürünün yaratılması olarak tasvir edilir. Kâr ve zarar hesabı yapan, özgürce tercihte bulunan bireyler kavramı birden bire göz ardı edilir. Tabii ki, eğer refah artırıcı çabalar bu insanların durumunu kötüleştirirse, onlar yardım çeklerini bozdurmayı reddedebilir veya parayı geri çevirebilir. Aslında, AFDC gibi bazı programlar, yardım alması muhtemel insanların üçte birinin yardım için başvurmadığını ortaya koyar. Bunların bazıları basitçe ihmalkârlık sebebiyle başvuruda bulunmamış olabilir ama diğerlerinin gelirlerini başka yollarla artırma yönünde beklentileri olduğundan, bu yardımları refah bürokrasisiyle çalışma zahmetine girmeye değer bulmazlar. Diğer bir ifadeyle, kazanç elde edeceğini düşünmeyen bireyler verilen bu paraları reddeder.⁷

Mevcut göstergeler, Rebecca Blank tarafından gerçekleştirilen literatür araştırmasında belirtilen “para transferi programlarının açıkça insanları fakirleştirdiği” yönündeki görüşü destekler. Bu alanda, kontrollü deneyler yapmak oldukça zordur ama elimizde bulunan birkaç çalışma refah transferinin para alanlara fayda sağladığını ileri sürer. 1981 yılında, Reagan hükümeti, bilhassa AFDC programından yardım alan ailelerin en az fakir olan yüzde onikisini listeden çıkararak AFDC’ye ilişkin kuralları değiştirdi. 1980’li yıllarda yapılan çok sayıda çalışma, para yardımı alan bu insanları inceledi ve daha sonra özel sektörde istihdam edilmenin gelirden meydana gelen kaybı telafi etmediğini ortaya koydu. Birleşik Devletler ve Kanada arasında yapılan ülkeler arası karşılaştırmalar, tek ebeveynin olduğu ailelerin çalışma davranışının kabaca karşılaştırılabilir olduğunu gösterir; ancak özellikle devlet yardımı oldukça yüksek olduğu için, Kanada’da bu tip aileler arasında daha az seviyede yok-

⁷ Başvuruda bulunmayanlar üzerine bkz. Blank, *ibid*, s. 155. Yardım için pek çok kişinin başvuruda bulunmaması gerçeği yardım alanların kazancının nakit paranın tam değerinden az olduğunu ileri sürer. Bu durum aynı zamanda refah devletinin eşitlikçi etkisinin küçük olduğu iddiasını da destekler.

sulluk görülür. Tüm bu kanıtlar, refah transferinin ortadan kaldırılmasının hâlihazırda para yardımı alan insanların durumunu iyileştirmekten ziyade kötüleştireceğini ileri sürer.⁸

Bununla birlikte, hükümetlerin refah programları da kişisel hayırseverliğin yerini tutar gibi görünmez. Bireysel olarak yapılan yardım, hükümet programlarının büyüklüğüyle ters orantılı değildir ve “engelleme (crowding out)” etkisinin ortaya çıktığına dair de çok az kanıt bulunmaktadır. Aslında, kişisel olarak yapılan hayırseverliğin büyük bir kısmı, bir anlamda hükümet finansmanına dayanır. Bireysel olarak yoksullara yapılan cömert yardımlar, yılda 10 milyar dolarla 15 milyar dolar arasında değişir. Bazı gözlemciler, bu miktarın hükümet siyaseti olmaksızın kısa vadede gelirden önemli bir artış yaratabileceğine inanır.⁹ Toplam olarak bakıldığında, yardımseverlik elbette daha fazladır ve bu bağışların pek çoğu da yoksullara fayda sağlar. Yine de, refah yardımlarının kesilmesi, halihazırda yardım alan kişilere yapılan para transferinin net miktarını azaltacaktır.

Refah devletinin yoksul toplumlar için “mahkum ikilemi” yarattığı yönündeki iddiayı sık sık duyarım (bu argümanı bu şekilde yazılı bir metin içinde görmedim ama bu konuda ileri sürülen başka argümanlar içinde saklı olduğunu düşünüyorum). Bu argüman, diğer insanların da yardım aldığını düşünerek, para yardımı alan bir kişinin durumunun daha iyileştiğini ileri sürer. Ancak, bunun toplumun geneline olan etkisi, bağımlılığın oranında meydana gelen artış veya değerlerde meydana gelen yıkımdır ve bunların neticesi de toplumun vaziyetinin kötüleşmesidir. Meselâ, refah yardımlarına olan bağımlılığın, önceden şehir merkezlerinde yoksulların oturduğu hayat dolu, canlı mahalleleri gettoya çevirdiğini tahayyül edebiliriz.

Buradaki ilk soru, bu argümanın ampirik olarak doğru olup olmadığıdır. Belirtilen mekanizmanın analitik olarak tutarlı olduğunu kabul etsek bile bu mekanizma, yoksulların çoğuna uygulanamaz. Yoksulların yalnızca %10'un-

⁸ Bulguları özetleyen bu alıntı için bkz. Blank, *ibid*, s. 135. AFDC üzerine yapılan çalışmalar için meselâ bkz. Sheldon Danziger, “Budget Cuts as Welfare Reform”, *American Economic Review* 73, no. 2, (Mayıs 1983): 65-70, Robert M. Hutchens, “The Effect of the Omnibus Budget Reconciliation act of 1981 on AFDC Recipient”, *Research in Labor Economics*, 8 (1986): 351-87 ve Robert A. Moffitt ve Douglas A. Wolf, “The Effect of the 1981 Omnibus Budget Reconciliation on Welfare Recipient and Work Incentives,” *Social Service Review*, 62, no. 2 (Haziran 1987): 247-60. Kanada üzerine çalışmalar için bkz. Rebecca Blank ve Maria J. Hanratty, “Responding to Need: A Comparison of Social Safety Nets in Canada and the United States”, *Small Differences The Matter*, ed. David Card ve Richard E. Freeman (University of Chicago Press, Chicago, 1993, 191-232).

⁹ Blank, *ibid*, Bölüm 5.

dan biraz fazlası ve zenci yoksulların %25'i şehirlerdeki gettolarda yaşıyor. Amerika'daki yaşanan yoksulluk aslında genel olarak düşünülenenden daha büyük oranda kırsalda yaşanmaktadır.¹⁰

Hattâ, mantıken bu mahkum ikilemi argümanının önemli bir kayba yol açma ihtimali düşüktür. Bireyler, oyunu veya bu durumda içinde buldukları topluluğu terk etme seçeneğine sahip oldukları müddetçe, mahkum ikileminden kaynaklanacak maliyetler sınırlıdır. Amerika'da, refah politikalarının yaygın kabulü ile harap edilen pek çok topluluk bulunmaktadır; bunların bazıları oldukça fakirdir. Bununla birlikte, yoksulların Amerikan tarihi boyunca büyük oranda hareketli bir grup olduğu kanıtlanmıştır. Ayrılma ihtimalinin var olması sebebiyle, refah politikalarına bağımlı topluluklardaki refah düzeyi, başka topluluklarda mevcut olan refah seviyesinin altına inemez.

Pek çok yerden elde edilen kanıtlar, para transferlerinin, bundan faydalananlara zarar verdiği görüşünü destekler nitelikte değildir. Charles Murray'nin, bu konuda genellikle ufuk açıcı bir çalışma olarak değerlendirilen *Losing Ground* adlı kitabını incelersek, kitabın başlığındaki istekli/heyecanlı iddiaya rağmen bu sorunla doğrudan ilgili olan çok az kanıtın ortaya konduğunu görürüz.

Murray, önemli bir gerçeği ortaya koyar ve bunu kitapta şu şekilde sunar: "Abartılmayan/Şişirilmeyen istatistikler bir duraksamaya yol açar. 1968 yılında Lyndon Johnson ofisinden ayrılırken -resmi tanımlamaları kullanırsak- Amerikalıların %13'ü fakirdi. 12 yıl sonra, sosyal refah üzerine yaptığımız harcamalar dört kat arttı. Ve 1980 yılında fakir olan Amerikalıların oranı %13'tü. Bu, hiçbir şeyin değişmediği anlamına gelebilir mi?"¹¹

Bu gerçek, refah programlarının hiçbir etkisinin bulunmadığını göstermez. Çoğu örnekte, gelir transferi programları bireyleri yoksulluk sınırından uzaklaştırmaktan ziyade, yoksulluk sınırına biraz daha yaklaştırır. (Eğer refah, insanları yoksulluk çizgisinden dışarı itiyorsa, bunun müşevviklere olan etkisi feci olabilir.) Nüfus içinde sabit bir oran yoksulluk sınırının altında kalmaya devam etse bile, bu insanlar refah yüzünden daha fazla reel gelire sahip olurlar. Murray'nin ortaya koyduğu istatistikler, refah devletinin "zamanımızda yoksulluğu sona erdiremeyeceğini" gösterir, ama bu göstergeler yapılan harcamaların insanların durumlarını iyileştirmekte başarısız olduğunu ileri sürmez.¹²

¹⁰ Blank, *ibid*, s. 27.

¹¹ Murray, *ibid*, s. 8.

¹² Refah programlarının , yoksulların gelirleriyle yoksulluk sınırı arasındaki fark olan "yoksulluk aralığını" nasıl düşürdüğü hakkında kesin rakamlar için bkz. Blank, *ibid*, s. 139-140.

Piyasa

Bununla birlikte yoksulluk sınırı, refah düzeyinin belirlenmesi için yanıltıcı bir ölçüttür, zira bu ölçüt aynı yardım transferlerini göz ardı eder. Christopher Jencks bu faktörü de göz önünde bulundurarak bir düzenleme yapmaya çalışır ve reel “net” yoksulluk oranının 1950 yılında %29, 1965’de %18 ve 1980’de %10 olduğunu tahmin eder. Bu rakamlar, Murray’nin ortaya koyduğu istatistiklerin göstereceğinden daha büyük oranda bir gelişmeye işaret eder.¹³

Bu istatistiklerle ilgili ikinci ayarlama enflasyonu kapsar. Pek çok iktisatçı, tüketici fiyat endeksinin her yıl tipik olarak %0.8 ile %1.2 arasında değiştiği yönünde yüksek bir tahminde bulunulduğuna inanır. Eğer bu doğruysa, gerçek gelir, hesaplanandan daha fazladır ve yoksulluk, istatistiklerin işaret ettiğinden daha yüksek bir hızla düşüyordur. Bu hesaplama hatasını gidermenin yaygın olan yolu izlenerek, yoksulluk sınırı 1965 yılındaki %19’dan 1980’deki %13’e düşürüldü. Bu düzenleme de, maalesef, aynı yardım transferlerini hesaba katmaz; dolayısıyla yukarıda belirtilen rakamlardan farklıdır. Yoksulluk oranında ortaya çıkması muhtemel hatalar için geniş kapsamlı tek bir düzeltme bulamadım.¹⁴

Son olarak, yoksulluk oranı refahla ilgili olmayan sebeplerden ötürü durağan olabilir. Niteliksiz işçiler için, nispi ücretlerin düşmekte olduğu genel olarak kabul edilir. Murray’nin yaptığı karşılaştırma bir patlamanın yaşandığı 1968 yılından başlar, durgunluğun hüküm sürdüğü 1980 yılında sona erer. İktisadi döngüsellik/dönemsellik, her zaman yoksulluk oranının önemli bir belirleyicisi olmuştur. 1965-1980 yılları arasındaki dönemde, aynı zamanda tarihsel ortalamaya göre, üretkenliğin gelişmesinde yavaş bir artış yaşanmıştır. (her ne kadar bu etkinin bir bölümü TÜE ile ilgili yanlış hesaplamalar düzeltildiğinde ortadan kalksa da)

Yoksulluğu ölçmenin alternatif bir yolu, önceden bildirilmiş gelirden ziyade *tüketime* ilişkin veriler üzerinde durur. Tasarruflarıyla geçinen veya karaborsa faaliyetleri içinde olan bireylerin tüketim seviyeleri, ne kadar yoksul oldukları hususunda gelirlerinden daha iyi bir ölçü sağlayacaktır. Bu yaklaşımı

¹³ Yoksulluk oranının ayarlanmasında kullanılan yollar için bkz. Jencks, *ibid*, s. 72-74.

¹⁴ Enflasyon üzerine bkz. Richard W. Stevenson, “Economists Readjust Estimate of Overstatement of Inflation”, *The New York Times*, Çarşamba, 1 Mart, 2000 m p. C14. Murray’nin (*ibid* s. 63-64) kendisi haklı olarak yoksulluk sınırının geliştirilmiş bir ölçütünün bile yoksullar için yukarı doğru daimi bir ilerlemeyi gösterdiğini belirtmesine rağmen, yoksulluk sınırı ölçütünün çok sayıda kazancı hesaba katmadığını kabul eder. Yoksulluğun nasıl ölçüldüğüne ilişkin ayrıntılı bir tartışma için bkz. Constance F. Citro ve Robert T. Michael, ed. *Measuring Poverty: A New Approach* (National Academy Press, Washington, D.C., 1995).

desteklemek için kullanılan hesaplama teknikleri, her anlamda tartışmalıdır, ama tüketime ilişkin veriler, yoksulluğun düşmekte olduğu yönündeki görüşü destekler. Meselâ Dale W. Jorgenson, düşük ve azalmakta olan yoksulluk oranını hesaplamak için tüketime ilişkin verileri kullanır; Daniel T. Slesnick 1989'da yoksulluk oranının yalnızca %2.2 olduğunu ortaya koyar.¹⁵

Murray'nin kitabının yayınlanmasından bu yana, yoksulluk üzerine daha geniş bir yıl aralığına ilişkin verilere sahibiz. Meselâ, 1994'ten 1997'ye kadar (ayarlanmamış) gelir yoksulluğu oranı %10.3'e düştü.¹⁶ Bu düşüş büyük ihtimalle, refah devletinden ziyade iktisadî büyümenin sonucudur; ama bu, refah devletinin yoksulların kazançlarını arttırmasına *engel olmadığını* gösterir.

Ortaya koyduğu bu istatistiğin -1968-1980 karşılaştırması- dışında Murray, refah devletinin yoksulların durumunu kötüleştirdiğine dair herhangi bir kanıt göstermez. Eğitim, iskân ve suç alanlarında yürütülen yetersiz hükümet programlarını ortaya koyar ve onları eleştirir ama, refah devletinin yoksulların genel anlamda refah düzeyini nasıl etkilediği konusu üzerinde durmaz.

Refah devletinin, genellikle bahsedilen maliyeti, esas itibarıyla bir kazanç olarak değerlendirilir. Özellikle Amerika bağlamında yapılan eleştiriler; sık sık refah devletini, bekâr yoksul kadınlara yardım götürmedikleri taktirde, onları olacağından daha fazla çocuk doğurmaya teşvik etmekle suçlar. Meselâ Charles Murray, şöyle yazar: "1984 yılında okullarda düzenlenen bütün toplantılarda, illegal olarak gerçekleşen doğumların, çocuklar ve toplum için bir sorun olduğu yönündeki düşüncemi savunmak zorundaydım. Bugün, sadece en militan feministler bunun aksini iddia ediyor." Yine de makul varsayımlar altında, yasadışı gerçekleşen doğumların bir maliyet olarak sayılmaması gerekir. Yarattığı yeni bir hayat, onu yaşayan birey için kesinlikle bir kazançtır. Bununla birlikte, birey muhtemelen yaşadığı hayat üzerinden vergi öder, dolayısıyla doğum için devletin yaptığı yardımı kendi finansmanı için kullanır. İnsanların sayısını mümkün olan en yüksek seviyeye çıkarmak için ahlâkî bir zorlamayla karşı karşıya olduğumuzu iddia etmiyorum, ama bu tip bir artış kesinlikle net bir maliyet olarak değerlendirilmemelidir; özellikle de, Amerika gibi kalabalık olmayan bir ülkede.¹⁷

¹⁵ Bkz. Dale W. Jorgenson, "Did We Lost the War on Poverty?", *Journal of Economic Perspectives*, 12 no.1 (Kış 1998): 79-96 ve Daniel T. Slesnick, "Gaining Ground: Poverty in the Postwar United States", *Journal of Political Economy*, 101 no. 1 (Şubat 1993): 1-38.

¹⁶ Bkz. Garth Mangum, Andrew Sum ve Neeta Fogg, "Poverty Ain't What It Used To Be", *Challenge*, 43 no. 2 (Mart-Nisan 2000): 97-130.

¹⁷ Bkz. Murray, *ibid*, s.xvi. Normatif nüfus teorisine yönelik daha detaylı bir tartışma için bkz. Tyler Cowen, "What Do We Learn From the Repugnant Conclusion?" *Ethics*, 106 (Temmuz 1996): 754-775.

Piyasa

Yasadışı gerçekleşen doğumların sadece, doğan bebeklerin şiddete başvuran birer suçlu olarak yetişmesi durumunda bir bedeli olur. Fakat, başka bir bireyin beklenen değeri pozitifse, refahın doğumu teşvik etme yönündeki etkisinin toplumsal açıdan net bir maliyet içermesi pek muhtemel değildir. Suç oranlarının nispeten düşük olduğu Avrupa’da, yeni doğan bebekler büyük ihtimalle net bir kazanç sağlar. Çok daha yüksek suç oranına sahip olan Amerika’da bile refah programlarıyla dünyaya gelen bebekler, geleceğin uyuturucu müptelaları ve katilleri değildirler. Yukarıda belirtildiği gibi, yoksulluk kentsel bir olgudan ziyade kırsal bir olgudur.

Bununla birlikte refah devletinin *bekâr* kadınlar arasında doğum yapmayı teşvik edebileceği gerçeğini de bir kenara atmamalıyız, bunun aksi bir durum söz konusu olsaydı bu bebeklere gebe kalınmayabilir veya bunlar dünyaya getirilmeyebilirdi. Eğer bir anne, “sadece refah programı sebebiyle” çocuk doğuruyorsa, bu durumda başka hangi maliyetleri içerirse içersin, sistemin en azından bir kazanç yarattığını biliriz.¹⁸

Bu sebeplerden dolayı, refah devletinin geleneksel muhafazakâr eleştirisinin geçersiz olduğuna inanıyorum. Bu tartışma bağlamı içinde, refah devleti yoksullara net kazanç sağlıyor gibi görünüyor. Şimdi de, refah devletinin yoksulların menfaatine zarar verdiği yönündeki iki ilâve (ve güçlü) tartışmayı ele alacağım; gelişme/büyüme argümanı ve uluslararası argüman.

IV. Refah Devleti Karşısında Büyüme/Gelişme Argümanı

Refah devletinin para yardımı alanlara yarar sağladığını belirtsem de, bu, refah devletinin genel anlamda yoksullara yararlı olduğu anlamına gelmez. Refah devletinin var olmasının ortaya çıkardığı ikinci derece sonuçlar; aslında, gelecekteki yoksullar da dahil olmak üzere çok sayıda insan için olumsuz olabilir.

“Gelecekteki yoksulların” çoğu, devam eden iktisadî büyüme sebebiyle elbette bugünün standartlarıyla o kadar yoksul olmayacaklar. Yine de, yaşadık-

¹⁸ Mamafih, tepki esnekliği küçük görünür. Kanıtların incelenmesi için bkz. Robert Moffitt, “The Incentive Effects of the US Welfare System: A Review”, *Journal of Economic Literature*, 30 no. 1 (Mart 1992): 1-61 ve Blank, *ibid*, s. 148-151. Bununla birlikte refah devleti ailelerin ayrılmasına ne ölçüde sebep olursa olsun ayrılmış ailelerin bizatihi bir maliyet olmadığı da belirtilmelidir. Meselâ yüksek gelir, kadınlara küfürbaz eşlerini terk etmek için bir seçenek verir. Ayrılmış ailelerin ortaya çıkardığı maliyetlerin çoğu aile üyeleri arasında içselleştirilir ve bu durum, karar alma sürecinde bu anlamda artan özgürlüğün net maliyetler değil, net toplumsal kazançlar getirdiğini ileri sürer. Bkz. Jencks, *ibid*, s.84-85.

ları zamanın standartlarına göre hâlâ yoksul olacaklar; aralarındaki en yoksul olanları ise tüm zamanların standartlarına göre hep yoksul olarak kalacaktır. Günümüzde yoksulların bazıları Napolyon'un hayal edemeyeceği konfora sahip olduğu için onlar adına endişelenmekten vazgeçemeyiz. Benzer şekilde, yoksulluk sorununun gelecekte ortadan kalkacağını da varsayamayız.

Eğer refah devleti iktisadî büyüme ihtimaline zarar veriyorsa, genel anlamda yoksullara yarar sağlayıp sağlamadığı sorunlu bir meseledir. Çalışmanın önceki bölümlerinde ortaya konduğu gibi, yeniden dağıtılacak olan (gelir/refah/para) küçük bir miktar olduğu için; yeniden dağıtım, yoksulların durumunu iyileştiren oldukça sınırlı bir etkiye sahiptir. Ampirik bir gerçek olarak, insanların çoğunu yoksulluktan kurtaran, yapılan ödemeler değil iktisadî büyümedir. Neredeyse bütün vatandaşların yoksul olduğu 1950 yılının Hong Kong şehir devletini düşünelim. 1990'da Hong Kong, Çin'den periyodik olarak yoksul göçmen akınlarını çekmesine rağmen, diğer gelişmiş ülkelere benzer oranda kişi başı gelire sahipti. Burada yoksulluğun ortadan kaldırılması neredeyse tamamen iktisadî büyümeyle gerçekleştirildi.

Batının gerçekleştirdiği iktisadî büyüme de, yoksulluğu yok eden benzer türden etkili bir mekanizmadır. 1920'lerde insanların çoğu modern ölçülere göre yoksuldu. Yine de 1920'ler, o zamana göre oldukça fazla zenginleşmenin yaşandığı bir dönem olarak düşünülüyordu. Aynı şekilde, 1950'ler yine emsali görülmemiş bir zenginliğin yaşandığı yıllar olarak değerlendirilmesine rağmen, bu yıllarda, günümüz ölçülerine göre Amerika nüfusunun yaklaşık üçte biri yoksuldu. Aradaki fark devam eden iktisadî büyümeden kaynaklanıyordu.

Sıradan gözlemciler, çoğunlukla, iktisadî büyümenin gelir üzerindeki artan etkisini önemsemiyorlardı. Amerika'nın gayrisafi yurt içi hâsılasının yıllık büyüme hızı 1870 ve 1990 yılları arasında %1 daha düşük olsaydı, bugün Amerika Meksika'dan daha zengin olamazdı. Benzer şekilde, eğer bir ülke yıllık %5'lik bir büyüme gösterebiliyorsa, 500 dolarlık kişi başına düşen gelirden 25.000 dolarlık bir gelire çıkmak, o ülke için seksen yıldan fazla bir zaman alır. Büyüme hızı %1 olduğunda, aynı gelişmenin gerçekleşmesi 393 yıl sürer.¹⁹ Refah devletinin büyüme ne ölçüde sınırlandırdığı; hâlâ açık bir soru olmasına rağmen, bunun bazı olumsuz etkilerinin mevcut olduğu da görünmektedir. İlk olarak, her ne kadar sistemli bir biçimde ve sadece refah devleti harcamaları hakkında toplanmış veri mevcut olmasa da, iktisadî büyüme üze-

¹⁹ Bu rakamların bazıları üzerine yapılan inceleme ve tartışma için bkz. Schmidt ve Goodin, *ibid*, s. 61.

rine yapılan ampirik araştırmalar, altyapı dışındaki diğer hükümet harcamalarının büyüme hızını düşürdüğünü ortaya koyar.²⁰

İkinci olarak, refah devleti bazı insanların, refah programlarına bağımlı olmayı, bireysel çalışmaya tercih etmesine yol açacaktır; böylece aktif işgücü içinde bulunan insanların sayısı azalacak veya yapılan yardımlar onların daha az çalışmasına sebep olacaktır. İnsanlar daha fazla gelir elde ettikçe, onlara yapılan refah ödemeleri kesilir, dolayısıyla bu ödemeler yoksulların iktisadî çabalarına yüksek marjinal vergiler olarak hizmet eder. Ekonomi içinde başka bireylerle daha üretken ticarî faaliyetlerde bulunabilecekken, refah programlarından elde ettiklerini kaybetme korkusuyla, yoksullar bundan vazgeçerler.²¹

Üçüncü olarak, refah devletini desteklemek için kullanılan vergiler, vergi ödeyenlerin çalışma veya ekonomik değer üretme hevesini kırar. “Aşırı vergi yükü” ölçütleri çeşitlidir ama kamu maliyesi iktisatçıların çoğu Amerika için toplanan her bir dolar için 20 sentlik rakamı, Batı Avrupa veya Kanada gibi yüksek marjinal vergi oranlarına sahip ülkelerde ise daha fazlasını makul olarak değerlendirir. Diğer bir ifadeyle, vergileme yoluyla toplanan her bir dolar için bu şekilde meydana gelen çarpıtma 20 sentlik bir maliyet getirir.

Batı Avrupa’daki kapsamlı refah devletleri, tipik olarak emek piyasasına yapılan müdahaleler ve korumacı uygulamalarla ilişkilendirilir. Çalışmamaya, çalışmaktan önemli ölçüde daha fazla risk koruması sağlamak siyasi veya iktisadî açıdan mümkün/uygulanabilir değildir. Dolayısıyla, Batı Avrupa’daki refah devletleri yüksek ücret, yüksek kazanç ve neredeyse garantili bir işe sahip olan imtiyazlı “özel” çalışan bir sınıf yaratma eğilimindedir. Bu uygulama, elbette yaratılan yeni iş sahalarının sayısını azaltır, emek piyasasındaki hareketliliği sınırlar ve işsizliği artırır (bu aynı zamanda refah programları için tabii bir talep yaratır). Almanya başbakanı Schröder gibi, sol cemahta yer alan siyasetçiler bile var olan bu maliyetleri göz önüne alarak, refah devleti harcamalarını kesmek için yollar ararlar. Bu faktörlere, refah devletinin idarî anlamda ya-

²⁰ Bu konu üzerine gerçekleştirilen klâsik bir çalışma için bkz. Robert J. Baro, “Economic Growth in a Cross Section of Countries,” *Quarterly Journal of Economics*, 106, no. 2 (Mayıs 1991): 407-443.

²¹ Refah programlarının gerçek anlamda yol açtığı iktisadî yükü görmenin açık (ama yanlış) ölçüsü, refah programlarına harcanan paranın miktarına bakmaktır. Bu, refah devletini eleştirenlerin sıklıkla kullandığı bir ölçüttür (her ne kadar maliyetleri bu büyüklükle sınırlamayı istemeseler de). Burada yeniden dağıtım unsurunun oldukça küçük olduğunu zaten gördük. Daha önemlisi, bu harcamaları doğrudan maliyetler olarak değerlendirmek, para transferleri ve kaynakların gerçek tüketimi arasındaki farkı göz ardı etmektir. Bir kişiden bir başkasına yapılan para transferi, kendi başına ekonomik maliyetlere neden olmaz. Bir kişinin daha fazla parası vardır, bir başkasının daha az, fakat hiçbir kaynak yok edilmez. Maliyetlerin doğru ölçütü yaratılan ekonomik çarpıtmadır.

rattığı maliyetleri ve imtiyaz elde etme amacıyla devlet içinde lobi faaliyetinde bulunmak için kaynakların harcanmasını da ekleyebiliriz.

Bir Sefere Mahsus Değişiklikler Karşısında Büyüme Hızları

Bir kez refah devletinin bir maliyeti olduğunu varsaydığımızda, ekonominin bu durumu bir sefere mahsus olarak değerlendirip, bu maliyetlere katlanıp katlanmayacağı veya zaman içinde büyüme *hızında* sistematik bir düşüşün yaşanıp yaşanmayacağı sorusu varlığını sürdürecektir. Bu, gizli/muğlak fark, aslında refah devletinin değerlendirilmesinde büyük önem arz etmektedir.

İktisatçılar bazen servette görülen azalmanın, büyümenin gerçekleştiği seviyeyi düşürdüğü ama daha sonraki büyüme hızı için kaçınılmaz hiçbir etkisinin bulunmadığı yönündeki argümanı ortaya koyarken, Robert Solow modeli gibi gelişme/büyüme modellerini kullanırlar. Biyolojik bir benzetme üzerinden giderek, Solow'un gelişme modeli ekonomiyi, ıstakoz benzer bir yapı olarak tanımlar. İstakozun bir kolu kesildiğinde, diğer kol hemen onun yerini alır. Uzun vadede ekonomi de neredeyse aynı biçimde işler ve çok az oranda kötüye gider. İktisadi olarak mekanizma şu şekilde işler: Sermaye stokunda gerçekleşen düşüş, sermaye üzerindeki kâr oranını yükseltir; bu durum, daha fazla tasarrufa yol açar; bu da sermaye stoğunu artırır. Uzun vadede, tasarruf oranlarında görülen artış, "yok edilen" kaynakları telafi eder. Savaşların veya büyük doğal afetlerin ardından bazı ekonomilerin hızla iyileşmesi, bu mekanizmanın işlediğini ortaya koyar.

Fakat Solow modeli etraflıca incelendiğinde, onun, refah devletinin iktisadi büyüme hızını düşürdüğünü ileri sürdüğü görülür. Solow modeline göre, ekonominin, yeni teknolojileri ve yeni fikirleri daha düşük oranda geliştirmesine sebep olması büyüme hızını düşürür. Bu durumda, başlangıçtaki durumu ve büyüme hızını yeniden yakalamayı mümkün kılacak hiçbir mekanizma yoktur.

Refah devletinin, tabiatıyla, yaratıcılık üzerinde olumsuz bir etkisi olacaktır. Bireysel emeği, üretken bir sektör olan ekonomiden çekmek suretiyle yeni bir şeyler yaratma/keşfetme oranı büyük ihtimalle düşer. Hem yoksullar hem de yoksul olmayıp vergisini ödeyenler, refah devleti var olduğunda daha az çalışacaklardır. Araştırma ve gelişmeyi genel anlamda çalışmanın bir biçimi olarak düşünürsek, bu doğrultuda büyüme hızının düşmesini bekleyebiliriz. Yoksullar fikir üretimine doğrudan katılmasalar bile, bu işe dolaylı olarak katılabilirler. Basit bir örnek verelim, iyi bir kapıcı veya ucuz emeğin başka biçimlerini iş almanın zor veya çok pahalı olması durumunda daha az araştırma laboratuvarı

Piyasa

açılacaktır. Bu maliyetlerin, emek arzında veya ekonominin başka alanında yapılan yatırımlarda meydana gelen bir artışla “telafi edilmediğine” dikkat edin. Refah devleti, sürekli olarak insanları teknolojik gelişmelere katkıda bulunmaktan alıkoyar, dolayısıyla ekonomik büyüme hızını devamlı surette düşürür.²²

Solow modelinde, büyüme hızının azalmasına yol açma düşük düzeydedir. İlk olarak, yoksullar zaten çok fazla ekonomik değer yaratmaz (Onlar yoksuldur, dolayısıyla ekonomik anlamda nispeten verimsizdir). İkinci olarak, refah programlarından yardım alanlar, gelirlerini bildirmeden belli bir oranda yardım almayı sürdürebilecekleri yeraltı ekonomisine kayacaklardır. Üçüncü olarak, emek arzında meydana gelen azalma, aileleri çocuklarının bakımına daha fazla zaman harcamaya itecektir, ki bu durumun, uzun vadede gelişme üzerinde bazı dengeleyici pozitif etkileri olabilir.²³

Mamafih, kalkınma hızında meydana gelen düşüş küçük olsa bile, milli gelirdede görülen farklılık zaman içinde artar. Yeterince uzun bir zaman içinde, reel gelir refah devletinin olmadığı veya daha sınırlı olduğu bir dünyadankinden *daha fazla* düşecektir.

²² Robert E. Goodin, Bruce Headey, Ruud Muffels ve Henk-Jan Dirven, *The Real Worlds of Welfare Capitalism* (Cambridge University Press, Cambridge, 1999)’de demokratik bir sosyal refah devletinin ekonomik büyüme hızını düşürmediğini ileri sürerler ama sadece iki ülkenin verilerini kullanırlar; Hollanda ve Amerika. Vardıkları sonuç Barro’nun yaptığı çalışma gibi daha geniş kapsamlı çalışmaların ortaya koyduğu bulgularla çelişir.

²³ İnsanlar refah programları kapsamında yardım aldıklarında, iki sebeple emek arzından çekilirler: Gelir etkisi ve ikame etkisi. Gelir etkisi ortaya çıkar çünkü kişi daha fazla paraya sahip olur ve çalışmaya daha az ihtiyaç duyar; tıpkı Hugh Hefner’in daha düşük mutlak gelir seviyesinde boş zaman tüketmeyi seçtiği gibi. Bu, basitçe kişinin portföyünün en uygun şekilde yeniden tahsisidir ve ekonomik anlamda hiçbir maliyet getirmez. İkame etkisinin ortaya çıkmasının sebebi ise, refah yardımı yüksek gelir sahiplerine verilmediği için bireylerin ilâve işin olmadığı durumdan daha az kazandırdığı sonucuna varmasıdır. Gelir etkisinden farklı olarak, ikame etkisi ticaretten elde edilen önceki kazançları temsil eder, dolayısıyla ekonomik anlamda gerçek bir kaybı ihtiva eder. İronik olarak, refah devletine karşı yapılan eleştirilerin pek çoğu, gelir etkisinin nispeten büyük olduğu yönünde bir hesap çıkarırlar, böylece refah yardımlarının gerçek ekonomik maliyetinin küçük olduğu kastedilmiş olur. Popüler eleştiriler genellikle refah yardımı alanların tembel veya çalışmaya gönülsüz olduklarını ileri sürer; bazen “bağımlılık/tâbi olma kültürü”nün var olduğu varsayılır. Bu suçlamaların doğru olması ölçüsünde, fakirlerin çalışması suretiyle yapılan ticaretten elde edilecek gelir oldukça küçük olacaktır. Yoksullar daha az üreteceklerdir ama yoğun olarak çalışmaktan nefret edeceklerdir; bu da onları istihdam etmenin daha az kazançlı olacağı anlamına gelir. Başka yollarla hayatlarını devam ettirmeyi başarabilirlerse, ellerine geçen ilk fırsatta işi bırakabilirler. Diğer bir ifadeyle, bu hesap, gelir etkisinin, yoksulların bir defa refah yardımı aldıklarında neden çalışmadıklarının temel sebebi olduğunu varsayar. Mamafih, yoksulların çalıştırılması suretiyle yapılan ticaretten elde edilen gelirin küçük olması göz önüne alındığında, refah yardımlarının ekonomik maliyetleri aynı şekilde azdır. Bu, refah yardımlarının bu insanları “tembelleştirdiği” suçlamasında bulunan eleştirileri geçersiz kılmaz. Şu an üzerinde konuştuğumuz şey tam olarak gelir etkisidir. Eğer insanlar servetin bu şekilde dağıtımıyla az miktarda nakit para elde ettiklerinde çalışmayı bırakıyorlarsa, çalışmamayı tercih ediyorlardır. Yine bu durum, refah devletinin ekonomik anlamda gerçek bir maliyeti olarak düşünülmez. Refah devletinin müsevviklere olan etkileri hakkında ampirik kanıtlar için bkz. Moffitt (1992).

“Artan verim” modeli gibi alternatif kalkınma senaryoları bağlamında, refah devletinin negatif etkileri çok daha ciddi olabilir. Artan verim modelinde, refah devleti özel sektörü küçülterek doğrudan büyüme hızını düşürür. Sezgisel olarak artan verim kavramının, kaynakların kendilerini çoğalttığını ileri sürdüğünü düşünebiliriz. Ekonomi ne kadar büyük olursa, kaynaklar da o kadar hızla artar. Biyoloji alanında bir benzetmeyle devam edecek olursak, yeni bir kol oluşturmak yerine bir kolu kesmek (Solow modelinde olduğu gibi) kangrenin hızla yayılması yoluyla vücudun diğer bölümlerinin de çürümesine sebep olur. Artan verim modeli, uygulanan siyasalarda yapılan hataların –küçük olanlarının bile- uzun vadede yıkıcı sonuçlar doğurduğunu, diğer bir deyişle, küçük hata diye bir şeyin olmadığını ileri sürer.

Solow modelinin mi yoksa artan verim modelinin mi mevcut realiteyi daha iyi tanımladığı hususu, halihazırda devam eden tartışmaların odak noktasını oluşturur. Bu tartışmayı, bu uzunluktaki bir yazıda çözmek veya mütalaa etmek imkânsız. Bununla birlikte refah devleti, ekonomik kalkınma hızını her iki modelde de bir ölçüde düşürecektir ama ölçüğe göre artan verimin etkisi daha büyük olacaktır. Bundan dolayı, refah devleti gelecek yoksulların (oldukça fazla) zararına olacak şekilde bugünkü yoksullara fayda sağlar. Solow modelinin mi yoksa artan verim modelinin mi doğru olduğu, basitçe ifade edersek, kaybedenleri bulmak için gelecekte ne kadar uzağa bakmamız gerektiğini belirler.

Geleceği Tüketmek

Refah programlarıyla, yoksullara hâlihazırda sağlanan kazançların, geleceğin yoksullarının maruz kalacağı kayıplardan daha fazla olup olmadığını değerlendirmek için genel olarak kabul görmüş bir kavramsal çerçeveye yaktır.

Pek çok iktisatçı, bugünkü ve gelecekteki büyüklükleri orantılı yapmak için tipik olarak pozitif indirim oranına başvururlar. Piyasadaki faiz oranlarıyla kabaca karşılaştırılabilir bazı göstergeler kullanarak, gelecekte belirecek kazançta bugünkünden daha az değer verirler. Ama, bu prosedür bu bağlamda açık cevaplar vermekte yetersizdir. Bireyler için uygun fayda ve maliyetler, sahip oldukları servet stokuna göre küçük olduğu oranda ekonomik maliyet-fayda analizine başvurulur. Daha açıkça belirtmek gerekirse, fayda ve maliyetlerin paranın marjinal faydasını kabaca bütün bireyler için sabit tutması gerekir, aksi takdirde elimizde iki durumu mukayese etmek için sabit bir ölçü birimi olmaz. Fakat bir siyasa kalkınma hızını düşürerek, zamansal olarak birbirinden uzak bireyler üzerine oldukça büyük maliyetler yüklerse, o zaman artık bireylerin servetlerinde gerçekleşen küçük değişikliklerle ilgilenmiyor oluruz.

Piyasa

Bu yüzden, maliyet-fayda analizi, geleneksel biçime uygulanmayacak ve iktisadî bir çerçeve içinde açıkça doğru olan bir indirim oranı olmayacaktır.²⁴

Pozitif indirim oranının kullanımı, kendisine yönelik çok daha temel itirazlara maruz kalabilir. Pek çok filozof ve bazı iktisatçılar, gelecekte bireylerin refah düzeyleri üzerinde pozitif bir indirim oranı koymaya şüpheyle yaklaşır, bunun sebebi, basitçe, o bireylerin zamansal olarak çok daha uzakta olmasıdır. Eğer indirim oranı olarak sıfırı kullanırsak, daha düşük bir kalkınma oranı, gelecekte ortaya çıkacak maliyetlerin bugünkü kazançlardan daha fazla olacağı anlamına gelecektir. Gelecek nesiller üzerindeki oldukça büyük olumsuz etkileri sebebiyle bu durum bizi, refah devletini reddetmeye iter.²⁵

Sıfır indirim argümanının, genellikle, sol siyasî görüşe sahip insanlar tarafından kabul edilip, sağ gruba mensup olanlar tarafından göz ardı edildiğini düşünüyorum. Fakat gerçekte, sıfır indirimin, siyasî açıdan beraberinde getireceği şey –sürekli olarak takip edildiğinde- bizi sağcıların solculardan daha memnuniyetle karşılayacağı bir sonuca itebilir. Sıfır indirim, ekonomik kalkınmayı maksimize etmeye oldukça acımasız bir bağlılığı içerir ki, bu da tipik olarak solcu bir duruştan ziyade sağcı bir bakış açısını ihtiva eder. Bu, hiçbir şekilde refah devletinin olmayacağı anlamına gelmez, zira refah harcamalarına belli bir miktar ayrılması siyasî istikrar yaratır, dolayısıyla da iktisadî kalkınma hızını artırır. Yine de refah programlarına yapılan harcamalar, öyle ya da böyle iktisadî kalkınmayı sağladığı ölçüde faydacı temelde meşrulaştırılacaktır.

Bu çalışma, kapsamı dışında olan indirim oranı tartışması etrafında dönen konuları araştırmaya ve bu çatışmayı çözmeye çalışmaz. Yine de, uygun bir indirim oranına bakılmaksızın yukarıda bahsedilenlerle yetiniyoruz. Eğer bugün bir refah devleti inşa edersek, yeterince uzak bir gelecekte belirli bir noktada, gelecekteki yoksullar da dahil olmak üzere, pek çok insan çok daha yoksul olacaktır. Gelecek dikkate alındığında, refah devletinin genel anlamda yoksulların durumlarını iyileştirdiği söylenemez.

²⁴ İndirimin standart bir savunusu için bkz. John Broome, "Discounting and Welfare", *Philosophy and Public Affairs*, 23 no. 2 (Bahar 1994): 128-156. Ancak Broome da büyük siyasa değişiklikleri için indirimi kullanmakta ihtiyatlı davranır. Burada önemli olan nokta, başka şekilde de ortaya konabilir. Piyasadaki faiz oranı, piyasaya dahil olan insanların marjinal kazançtan feragat etmeye gönüllü olmalarını temsil eder. Belli bir siyasa, sahip olunan servette önemli bir değişime sebep olduğunda, artık değerlendirdiğimiz şey marjinal kazanç olmaz; bu açıdan da piyasadaki faiz oranı kaynak al-verlerini ifade etmez.

²⁵ Sonuç elbette *apriori* olarak ortaya çıkmaz. Meselâ dünyanın, refah devletiyle olsun veya olmasın yakında sona varacağını veya artık büyümeyeceğini düşündüğümüz bir durum olabilir. İndirim konusu üzerinde ortaya konan şüpheli görüşler için bkz. Tyler Cowen ve Derek Parfit, "Against the Social Discount Rate," *Philosophy, Politics and Society*, altıncı seri, ed. Peter Laslette ve James Fishkin (Yale University Press, New Haven, 1992): 144-161.

V. Uluslararası Argüman

Refah devleti gelecek nesilleri yaraladığı gibi başka ülkelerdeki insanlara da zarar verir. Refah ödemelerinin düzeyi ne kadar yüksek olursa, o ülkeye gelen çok sayıda göçmeni barındırmak da o kadar zor olur.

Burada var olan ikilem oldukça basittir. Belli bir ülkedeki refah, yılda belli bir toplam geliri vadeliyorsa, bu rakam, yoksul ülkelerin çoğunun reel gelirinin üstünde olacaktır. İnsanlar sistemi zorlayarak, refah programlarından kazanç elde etmek amacıyla göç ederler. Dolayısıyla sistemin devamlılığı, göç bir sınırlama getirilmesini gerektirir. Refah devletinin pek çok ele alınış biçimi, bu maliyeti ihmal eder veya bu hususu tamamen göz ardı eder.

Bir alternatif, bir ülkenin çok sayıda göçmeni kabul etmesi ama tam anlamıyla veya hiçbir biçimde refah imtiyazı önermemesidir. Almanya gibi ülkeler, “Gastarbeiter (yabancı işçi)” sistemiyle, özellikle Türk göçmenlere yönelik bu tip bir siyasa yürüttü. Amerika da, refah yardımlarını ülkenin vatandaşlarıyla sınırlamaya başladı. Bu uygulamaların, en azından ülkeye gelenlerin sayısını azaltması gerekir. Çünkü, göçmenlerin sayısı belirli bir seviyeye ulaşarsa, onlara tam siyasî haklar vermemek zorlaşacaktır. Meselâ, İsraililer de Filistinlilerle benzer bir sorun yaşadı, ayrı bir Filistin devletinin kurulmasına izin vermesinin bir sebebi de yaşanan bu sorundur.

Bir ülkede yaşayan yabancılara yönelik takınılan farklı tavırların ne ölçüde yaygın olduğunu tahmin etmek zordur. Ama, Almanya örneğinden bazı ipuçları elde edebiliriz. Şu anda Almanya’daki Gastarbeiter (yabancı işçi konumundaki) Türkler’e yasal statü vermek için, güçlü ama karşı konulamaz düzeyde olmayan bir hareket mevcut. Bu insanlar, şu anda, Almanya nüfusunun %2,4’ünü oluşturuyor. Almanlar’ın göçün serbestleşmesine karşı yaptığı eleştiri, genellikle daha fazla Türk’ün ülkeye gelmesine izin verildiği takdirde, Alman vatandaşlarının sahip olduğu hakların aynılarının Türklere verilmesini reddetmenin iyice zorlaşacağı yönündedir. Bu yüzden, oldukça kabaca bir tahminle Türkler’in sayısının ikiye veya üçe katlanmasının farklı muameleyle son verilmesine yol açacağına inanabiliriz. Almanya örneğinde, uygun eşik/sınır nispeten alçak bir sınırdır. Farklı muamele nüfusun küçük bir yüzdelik kısmına yayılabilir ama muhtemelen bu, %10 veya %15 olmaz. Bu yüzden, her ne kadar farklı muameleyle daha çok ekonomik bir anlam atfedilse de, bu durumun ciddi siyasî sınırları vardır.

Eğer bizim tek hedefimiz insanları daha az yoksul yapmaksa, yoksulluğa karşı en etkili program refah devletini ortadan kaldırmak veya sınırlamak ve

Piyasa

ülkeye daha fazla göçmen almaktır. Burada ondokuzuncu yüzyıl ve yirminci yüzyılın başlarındaki Amerika'yı bir örnek olarak düşünebiliriz. O dönemde göç serbestti ve refah devleti büyük oranda mevcut değildi. Pek çok insan, sefalet içinde büyük acılar çekiyordu ama diğer pek çok kişi de zenginleşmiş veya en azından orta sınıfa dâhil olmuştu. Hattâ bazı yoksul Amerikalılar, yeni işçiler yüzünden daha düşük ücretlerle çalışsa da, göçmenler kaybeden yoksul Amerikalılar'dan daha fazla ücret ve servet elde etmişti.²⁶

Dolayısıyla refah ödemelerinin, bu yardımları alanlara yarar sağladığını iddia etmek asıl meseleyi gözden kaçırmaktır. Geçerli mukayesenin, refah programları sonucunda daha zengin bir ülkeye göç etmek için çok küçük bir şansa sahip olan bireyleri de içermesi gerekir. Refah devletlerinden farklı olarak, işçi göçünün pek çok biçimi iktisadî kalkınma hızını düşürmekten ziyade artırır. Refah ödemelerini azaltmak ve göç hızını artırmak gelecek nesillere yarar sağlayacaktır, en azından göçün aşırı bir insan yığını noktasına ulaşmaması şartıyla.

Göçün serbest hâle gelmesinin yoksulluğu azaltma konusunda mevcut refah devletinden daha etkili olup olamayacağını bilemeyiz, ama bu ihtimal yine de göz ardı edilemez. Zengin ülkelere göç eden yoksul göçmenler, göç etmeleri sonucunda önemli ölçüde yüksek bir reel gelir elde ederler. Dolayısıyla göç, yoksulluğa karşı düzenlenen en etkili programdır. Göç sadece bir ülkeye yeni gelmiş olanları zenginleştirmez, aynı zamanda bu göçmenlerin geride bıraktıkları ülkeyi de gönderdikleri dövizlerle destekler. Pek çok ülke milli gelirlerinin önemli bir bölümünü bu tip işçi dövizleri yoluyla sağlar. Göçmenlerin ülkelerine gönderdiği bu paraların fakir ülkelerde milli gelirin %20 veya daha fazlasına tekabül etmesi sık rastlanılan bir durumdur.²⁷ Göçün daha da serbestleşmesi, bu tip bir para transferini hızla artıracaktır.

Refah devletinin, göç üzerine ne kadar sınırlama yapması gerektiği hakkında yeterli veri yoktur ama, Batıda mevcut olan refah devleti, üçüncü dünya ülkelerinde yaşayan insanların sahip olduğundan daha yüksek bir hayat standardı sağlar. Eğer göçmenler bu kazançlara serbestçe erişebilirlerse, göç etme hızının oldukça yüksek -belki de katlanılmaz ölçüde yüksek- olmasını bekleriz. Göçmenlerin refah yardımı alabilmesi Batı Avrupa'da önemli bir siyasî

²⁶ Elbette pek çok göçmen de ülkelerinden ayrılarak gelirlerini artıramayabilir. Kötü beslenmeden mustarip olabilir, okuma yazama bilmiyor ve yaşlı olabilir; dolayısıyla girdiği yeni çevreyi kullanmayabilir. Burada üzerinde durulması gereken nokta, daha serbest göç etme standartlarının, yerlerini değiştirmekten ötürü kazanç elde edecek olan daha fazla insanı çekeceği hususudur.

²⁷ Bkz. <http://leweb2.loc.gov/cgi-bin/query>, ("remittances" başlığı altında arama yapın)

meseledir. Amerika'da vatandaş olmayanların refah imtiyazları, yasal olarak göçmen konumunda bulunanlardan sağlık bakımı ve gıda yardımlarının kesildiği 1996 yılında sınırlandırıldı.

Vatanperver Eşitlikçilik

Refah devleti yabancı ülkelerin vatandaşlarına başka bir anlamda zarar verir; öyle ki, başka ülkelerdeki daha yoksul insanlara gönderilebilecek para, ülke içindeki refah ödemelerine harcanır. İktisatçılar bir siyasanın en uygun ölçüsünün “fırsat maliyeti” veya diğer bir deyişle, bir tercih yapıldığında belirlenen seçenekler olduğu hususunda doğru olarak ısrar ederler.

Gordon Tullock sık sık “vatanperver eşitlikçilik” ikilemine atıfta bulunur. Tullock, yeniden dağıtım politikasının pek çok savunucusunun yeniden dağıtımın ülke sınırları içinde olmasını savunarak bir tutarsızlık içinde olduklarını belirtir. Eğer, yoksulluğu ortadan kaldırma güdüsünü ciddi bir biçimde ele alıyorsak, kaynakları Amerika veya başka zengin ülkelere dünya üzerindeki fakir ülkelere yeniden dağıtmamız gerekir. Aslında Amerika'da “yoksul” olarak nitelendirilen insanların neredeyse tamamı global standartlara göre varlıklardır. Günümüzün Amerikalı yoksullarının önemli bir yüzdesinin otomobili, televizyonu ve telefonu vardır; Haiti'deki yoksullar arsında bunlara pek rastlanmaz.²⁸

Tutarlı bir refah politikası –eğer eşitlikçi veya yoksulluk karşıtı bir düşünceye dayanıyorsa- bu ülke içinde az miktarda ödeme yaratır. Pratiğe yönelik düşünceler refah devletinin büyüklüğünü sınırlandırdığı için ülke içinde refah yardımı alanlar, küresel yoksulluğun geniş kapsamı göz önüne alındığında asla asıl ihtiyaç sahibi veya buna yakın insanlar olmayacaklardır.

Tabii ki dış yardım, bütçenin nispeten küçük bir bölümünü oluşturur; Amerika'da bu %1'in altında bir rakamdır ve bu yaklaşım seçmenler arasında popüler değildir. Ama, ülke içindeki refah harcamalarının yabancı vatandaşlara neden yeniden tahsis edilemediğinin muayyen bir sebebi yoktur; özellikle de eğer dış yardım Amerika'nın dış politikasının bir aracı olarak değil, insanî bir program olarak yapılıyorsa. Eğer istersek, mevcut fonları oldukça etkili bir biçimde kullanabiliriz. Helikopterleri Lâtin Amerika'ya ilaç dağıtmak için kullanmak yerine Haiti üzerinde uçurabilir, para dolu paketleri yoksul halkın üzerine bırakmasını sağlayabiliriz. Bu şekilde, dış yardım yozlaşmış Haiti hükümetini kaile almayacaktır.

²⁸ Tullock, konuşmasında bu noktayı vurgulamakla iyi tanınır fakat kendi hesabına bu konu hakkında sistematik bir araştırma kaleme almamıştır.

Piyasa

İnsan haklarıyla ilgili çoğu kayıta sınırlar, ahlâkî anlamda keyfi olarak belirlenir. X'ten Y'ye yapılan yeniden dağıtım yönünde bir argüman mevcutsa, Y'nin sınırın aynı tarafında yaşayıp yaşamamasının neden sorun teşkil ettiği hususu açık değildir. Meselâ, neden Amerika hükümeti onbeş dakikalık bir mesafede bulunan Tijuna'daki fakir Meksikalılara değil de San Diego'daki yoksul Meksikalılara refah yardımı yapmaya mecbur edilir? Buradaki temel fark, yüzelli yıl kadar önce Meksika ve Amerika arasında gerçekleşen savaş bittiğinde sınırın nerede çizildiğidir.

Komüniteryen mütalâaların refah yardımı yükümlülüklerimizin kapsamını tek bir ülkeyle sınırlandırdığı veya ortak milli bir tarihi paylaştığımız bireylere karşı daha güçlü/büyük görevlerimizin olduğu ileri sürülebilir. Bu argümanların başarılı olup olmamasının mevcut amaçlar açısından hiçbir geçerliliği yoktur. Refah devleti, mevcut alternatiflere nispeten, gerçek anlamda fakir olanların çıkarlarına zarar vermeye devam edecektir. Yoksullara verilen zararın başka sebeplerinin olduğunu ileri sürmek bu temel sonucu değiştirmez.

Pek çok insan bu şekildeki bir kavrayışı kabul etmez. Ülke içindeki refah devletinin iyi bir fikir olduğuna ikna edilmişlerdir ve refah devletinin bazı eşitlikçi ilkeleri ihlâl ettiğini gördükleri zaman bile verdikleri destek karşısında hiç tereddüt etmezler. Ülke içinde bir şeyler yapmanın hiçbir şey yapmamaktan daha iyi olduğu ve dışarıdan yapılan vaatlerin ne ölçüde genişlemesi gerektiği doğrultusunda iki yönlü sezgilere sahiptirler. Fakat, bu sezgiler/algılamalar, marjinal refah yardımlarının neden dışarıda değil ülke içinde harcanması gerektiği hususu üzerinde durmaz. Oldukça basit bir biçimde, mevcut refah devletleri, kaynakları gerçek anlamda yoksul olanlara değil, nispeten daha varlıklılara verme yönünde bir kararı temsil eder. Tutarlı olarak eşitliği savunanların bu harcamaların yönünü değiştirmesini, dolayısıyla ülke içinde refah devletinin var olmamasını savunması gerekir.

Bu ikileme tepki olarak iki aşamalı bir argüman formüle edilir. Bu iki aşamalı argüman, ilk olarak (dünya devletinden ziyade) ulus devletin kamusal mal ve hizmet sağlamak için uygun bir araç olduğu fikrini yerleştirmeye çalışır ve ardından refah devletinin kamunun menfaatine olduğunu iddia eder. Eğer bu argümanın her iki aşaması da doğru olsaydı, dış yardım değil ülke içinde refah devletinin olduğu bir durum söz konusu olurdu. Ama, bu iki aşamalı argüman problemlidir ve marjinal refah yardımlarının neden dışarıda değil de ülke içinde harcandığına ilişkin bir açıklama getirmez. Çoğu kamu malı yerel veya bölgesel temelde üretilse bile, nakit para transferleri uluslararası düzeyde nispeten kolay etki yaratırlar. Helikopterden para atılması işe yaramazsa,

Amerikan Hazinesi yabancı bankalarda çok sayıda küçük hesaba fonlar havale eder. Bu şekilde gönderilen paranın çoğunun yoksulların eline geçmesinin garanti edilmesi zor olmayacaktır, özellikle de bu yardımlar neredeyse tamamı yoksul insanlardan oluşan ülkelere yapıyorsa.

İki aşamalı bu argümanla ilgili bir başka problem de, ulus devletinin sınırlarının değişebilmesidir. Zengin ülkelerin fakir ülkeleri tanıma ve onlara destek olma vaadinde bulunduğunu düşünebiliriz. Fransa'nın kolonyal düzenlemelerinin bazıları bu çizgide değerlendirilebilir. Fransa'nın yaptığı para transferi, Martinique gibi koloni adalarının bazılarının gayrisafi yurt içi hâsılasının neredeyse yarısını oluşturur. Martinique vatandaşları, bu tip bir düzenlemeden pek fazla üzüntü duymuyor gibi görünmektedir. Amerika, gıda yardımı ve diğer başka refah yardımlarını alan Puerto Rico'yla orta düzey bir anlaşma yaptı, ama ülke tam bağımsızlığını ilan etseydi yardımı durduracaktı. (Puerto Ricolu seçmenler yapılan referandumda bağımsızlığı reddetti.) Eğer bizler gerçek anlamda eşitlik taraftarı olsaydık ve belli bir sebeple ulusal sınırların önemli olduğuna inanmaya devam etseydik, bu tip düzenlemeleri yapma yönünde bir mecburiyet hissetmemiz gerekirdi. Fakat, gerçekte hükümetler bunun tam zıttı bir yöne doğru kayıyorlar. Nispeten fakir olan Faeroe Adaları kısa süre önce Danimarka'dan ayrılma niyetini ortaya koydu ve Danimarka buna, bütün yardımları ve ödenekleri birkaç yıl içinde kesme tehdidinde bulunarak yanıt verdi.²⁹

Global düzeyde yapılan bu karşılaştırmalar, refah devletinin eşitlikçi bir düşünce üzerinde kurulmadığı yönündeki kuşumuzu destekler. Büyük ihtimalle ülkelerini, sahip olduğu ahlâkî standartlar açısından en uygun hale getirmek ve mümkün olan en yüksek noktaya taşımak için vatandaşlar dışarıda değil, ülke içinde refah paralarını harcar. Bu, bir bakıma ülke dışında açlık çeken insanların *pahasına* gerçekleştirilir. Böylece, Haiti'de alt sınıfa mensup gerçekten yoksul olanlara değil, nispeten daha zengin olan Amerikalı alt sınıflara yardım etmiş oluruz. Bu açıdan, ülke içindeki refah devleti, eşitlikçilik veya maddi mallara ilişkin pozitif haklar teorilerinden ziyade mükemmeliyetçiliğe daha yakın bir felsefeye dayanıyor. Bir kez daha, tek bir bireyi değil, genel yararı gözetmenin dış yardımından ziyade, ülke içindeki refah devletine engel olacağını görüyoruz.³⁰

²⁹ Faeroe konusunda bkz. "Danes Take Hard Line on Islands' Secession", *The New York Times*, Cumartesi, Mart 18, 2000, Uluslararası Bölüm, s. A6.

³⁰ Elbette, Amerika ve Batı Avrupa üretim fazlalarını yoksullara dağıtmak yerine mevcut zengin, müreffeh ülke konumunu korursa, yoksul ülkelerin uzun dönemde daha iyi duruma geleceği ampirik bir gerçek olmaya devam ediyor. Bu sorunun çözümü, bu tip kararları değerlendirirken kullandığımız zaman indirimi oranına bağlı olabilir.

Piyasa

V. Sonsöz

Refah devletinin savunucuları, refah devletine yönelik geleneksel muhafazakâr ve Charles Murray'nin ileri sürdükleriyle örneklendirilen liberteryen eleştirilerin başarılı olmadığına inanmakta haklıdır. Yine de bu durum, refah devletiyle ilgili hiçbir sorunun olmadığı anlamına gelmez. Refah devleti, yoksullara ve dezavantajlı bir konumda bulunanlara, bu kategoriye giren insanları geniş anlamda gelecek nesilleri ve yabancı vatandaşları da dâhil ederek düşündüğümüzde, yarar sağlamaz. Dolayısıyla, refah devletini bireyleri değil, genel yararı gözetme anlamında savunmak zordur.

Eğer faydacılığı savunuyorsak, en azından gelecek nesillere belli bir önem atfedersek, refah devletinin maliyeti sağladığı yararı aşar. Eğer tutarlı olarak eşitliği savunuyorsak, Kuzey Amerika ve Batı Avrupa'da mevcut olan yoksullar, bu kaynakları en çok hak eder konumda olmaktan uzaktırlar. Bu sebeple, dağıtımın âdil olması hususuna dayanan refah devleti için öne sürülen “makro” normatif argümanlar, refah devletlerinin gerçek uygulamaları ve etkileriyle genellikle ikinci dereceden ilgilidir veya tamamen ilgisizdir. Dolayısıyla, siyasî istikrarı ve sürekli bir iktisadî büyümeyi temin etmek için gerekli düzeyin ötesinde bir refah devleti savunusu, günümüzdeki Amerikan yoksullarına gelecek nesiller ve başka ülkelerdeki yoksullar karşısında ahlâkî bir öncelik verilmesini gerektirir.

Mevcut siyasî şartlar içinde, “bir şeyler karşısında sorumluluk duyan bir insanın”, bir ülke içinde bulunan yoksulların çıkarlarıyla özdeşleştiği varsayılır. Burada, bu varsayımın yanlış/haksız olduğunu göstermeye çalıştım. Bir takım şeyler karşısında sorumluluk duyan bir insanın, daha az görünür diğer yoksulların çıkarını daha fazla gözetecek şekilde refah devletini sınırlamayı düşünmesi gerekir.

Çeviren: A. Zeynep Kopuzlu